

RİSALE-İ NUR'DA UBUDİYET

Bediüzzaman Said NURSI

“Ahsen-i takvim” sırrı

Beşinci Nükte

İnsan, şu dünyaya bir memur ve misafir olarak gönderilmiş. Çok ehemmiyetli istidat ona verilmiş. Ve o istidâdâta göre ehemmiyetli vazifeler tevdi edilmiş. Ve insanı o gayeye ve o vazifelere çalıştırmak için, şiddetli teşvikler ve dehşetli tehditler edilmiş. Başka yerde izah ettiğimiz vazife-i insaniyetin ve ubûdiyetin esâsâtını şurada icmal edeceğiz, tâ ki “ahsen-i takvim” sırrı anlaşılsın.

İşte, insan, şu kâinata geldikten sonra iki cihetle ubûdiyeti var. Bir ciheti, gaibâne bir surette bir ubûdiyeti, bir tefekkürü var. Diğeri, hâzırâne, muhâtaba suretinde bir ubûdiyeti, bir münâcâtı vardır.

Birinci vecih şudur ki: Kâinatta görünen saltanat-ı Rububiyeti, itaatkârâne tasdik edip kemâlâtına ve mehâsinine hayretkârâne nezaretidir.

Sonra, esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin nukuşlarından ibaret olan bedî san’atları, birbirinin nazar-ı ibretlerine gösterip dellâllık ve ilâncılıktır.

Sonra, herbiri birer gizli hazine-i mâneviye hükmünde olan esmâ-i Rabbâniyenin cevherlerini idrak terazisiyle tartmak, kalbin kıymetşinaslığıyla takdirkârâne kıymet vermektir.

Sonra, kalem-i kudretin mektubatı hükmünde olan mevcudat sahifelerini, arz ve semâ yapraklarını mütalâa edip hayretkârâne tefekkürdür.

Sonra, şu mevcudattaki ziyetleri ve lâtif san’atları istihsankârâne temâşâ etmekle, onların Fâtır-ı Zülcemâlinin marifetine muhabbet etmek ve onların Sâni-i Zülkemâlinin huzuruna çıkmaya ve iltifatına mazhar olmaya bir iştiahtır.

İkinci vecih huzur ve hitap makamıdır ki, eserden müessire geçer. Görür ki, bir Sâni-i Zülcelâl, kendi san’atının mu’cizeleriyle kendini tanıttırmak ve bildirmek ister. O da iman ile, marifet ile mukabele eder.

Sonra görür ki, bir Rabb-i Rahîm, rahmetinin güzel meyveleriyle kendini sevdirmek ister. O da Ona hasr-ı muhabbetle, tahsis-i taabbüdle kendini Ona sevdirebilir.

Sonra görüyor ki, bir Mün’im-i Kerîm, maddî ve mânevî nimetlerin lezizleriyle onu perverde ediyor. O da, ona mukabil fiiliyle, hâliyle, kâliyle, hattâ elinden gelse bütün hasseleriyle, cihâzâtıyla şükür ve hamd ü senâ eder.

Sonra görüyor ki, bir Celîl-i Cemîl, şu mevcudatın âyinelerinde kibriyâ ve kemâlini ve celâl ve cemâlini izhar edip nazar-ı dikkati celb ediyor. O da, ona mukabil, "Allahu ekber, Sübhânallah" deyip, mahviyet içinde, hayret ve muhabbetle secde eder.

Sonra görüyor ki, bir Ganiyy-i Mutlak, bir sehâvet-i mutlak içinde nihayetsiz servetini, hazinelerini gösteriyor. O da, ona mukabil, tâzim ve senâ içinde, kemâl-i iftıkarla sual eder ve ister.

Sonra görüyor ki, o Fâtır-ı Zülcelâl, yeryüzünü bir sergi hükmünde yapmış, bütün antika san'atlarını orada teşhir ediyor. O da, ona mukabil, "Mâşaallah" diyerek takdir ile, "Bârekâllah" diyerek tahsin ile, "Sübhânallah" diyerek hayret ile, "Allahu ekber" diyerek istihsan ile mukabele eder.

Sonra görüyor ki, bir Vâhid-i Ehad, şu kâinat sarayında taklit edilmez sikkeleriyle, Ona mahsus hâtemleriyle, Ona münhasır turralarıyla, Ona has fermanlarıyla, bütün mevcudata damga-i vahdet koyuyor ve tevhidin âyâtını nakşediyor. Ve âfâk-ı âlemin aktârında vahdâniyetin bayrağını diyor ve rububiyetini ilân ediyor. O da, ona mukabil, tasdik ile, iman ile, tevhid ile, iz'ân ile, şehadet ile, ubûdiyet ile mukabele eder.

İşte, bu çeşit ibadet ve tefekküratla hakikî insan olur, ahsen-i takvimde olduğunu gösterir, imanın yümniyle emanete lâayık, emin bir halife-i arz olur.

Sözler¹

Asıl vazifeniz ubudiyettir

İkinci Nükte

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ
مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ
إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

"Cinleri ve insanları ancak Bana ibadet etsinler diye yarattım. Ben onlardan bir rızık istemiyorum; Beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır." Zârîyât 51/56-58.

Şu âyet-i kerimenin zâhir mânâsı çok tefsirlerin beyanına göre yüksek i'câz-ı Kur'âniyeyi göstermediğinden, çok zaman zihnime ilişiyordu. Kur'ân'ın feyzinden gelen gayet güzel ve yüksek mânâlarından üç veçhini icmâlen beyan edeceğiz.

1 Bediüzzaman Said Nursi, *Sözler* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 440-442.

Birincisi: Cenâb-ı Hak, Resulüne ait olabilecek bazı halleri, Resulünü tekrim ve teşrif noktasında bazan kendine isnad eder. İşte, burada da, “Resulüm size vazife-i risalet ve tebliğ-i ubudiyet hizmetine mukabil, sizden bir ecir ve ücret ve mükâfat, bir it’âm istemez” mânâsında, “Ben sizi ibadet için halk etmişim, Bana rızık vermek ve it’âm etmek için değil” meâlindeki âyet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâma ait it’âm ve irzâkı murad etmek gerektir. Yoksa, gayet bedihî bir malûmu ilâm kabilinden olur, i’câz-ı Kur’ân’ın belâgatine uygun gelmez.

İkinci Vecih: İnsan rızka çok müptelâ olduğu için, rızka çalışmak bahanesi, ubudiyete mâni tevehhüm edip kendine bir özür bulmamak için, âyet-i kerime diyor ki:

“Siz ubudiyet için halk olunmuşsunuz. Netice-i hilkatiniz ubudiyettir. Rızka çalışmak, emr-i İlâhî noktasında bir nevi ubudiyettir. Benim mahlûkatım ve rızıklarımı deruhte ettiğim nefisleriniz ve iyâliniz ve hayvânâtınızın rızkını tedarik etmek, adeta Bana ait rızık ve it’âmı ihzar etmek için yaratılmamışsınız. Çünkü Rezzak Benim. Sizin müteallikatınız olan ibâdımın rızkını Ben veriyorum. Siz bunu bahane edip ubudiyeti terk etmeyiniz.”

Eğer bu mânâ olmazsa, Cenâb-ı Hakka rızık vermek ve it’âm etmek muhâliyeti bedihî ve malûm olduğundan, ilâm-ı malûm kabilinden olur. İlm-i belâgatte bir kaide-i mukarreridir ki, bir kelâmın mânâsı malûm ve bedihî ise, o mânâ murad değil, onun bir lâzımı, bir tâbii muraddır. Meselâ, sen birisine desen “Sen hafızsın,” o malûmunu ilâm kabilinden olur. Demek maksud mânâsı budur ki, “Ben senin hafız olduğunı biliyorum.” Bildiğimi bilmediği için ona bildiriyorum.

İşte, bu kaideye binaen, âyet, Cenâb-ı Hakka rızık vermeyi ve it’âm etmeyi nefyetmekten kinaye olan mânâ şudur: “Bana ait olup ve rızıklarımı taahhüt ettiğim mahlûkatıma rızık yetiştirmek için halk olunmamışsınız. Belki asıl vazifeniz ubudiyettir. Evâmirime göre rızka çabalamak da bir nevi ibadettir.”

Üçüncü Vecih: Sûre-i İhlâsta, nasıl ki **لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ** zâhir mânâsı malûm ve bedihî olduğundan, o mânânın bir lâzımı muraddır. Yani, “Valide ve veledi bulunanlar ilâh olamazlar” mânâsında ve Hazret-i İsâ (as) ve Üzeyr (as) ve melâike ve nücumların ve gayr-ı hak mâbudların ulûhiyetlerini nefyetmek kastıyla, “ezelî ve ebedî” mânâsında, Cenâb-ı Hakın **لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ** gayet bedihî ve malûm hükmettiği gibi, aynen onun gibi, bu misalimizde de “Rızık ve it’âm kabiliyeti olan eşya, ilâh ve mâbud olamazlar” mânâsında, “Mâbudunuz olan Rezzâk-ı Zülcelâl, sizden kendine rızık istemez ve siz Onu it’âm için yaratılmamışsınız” meâlindeki, “Rızka muhtaç ve it’âm edilen mevcudat, mâbudiyete lâyık değiller” demektir.

*Lem’a’lar*²

2 Bediüzzaman Said Nursi, *Lem’alar* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 459-461.

Kur'ân-ı Kerim insanları ibadete dâvet eder

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ
الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Yani, “Ey insanlar! Sizi ve sizden evvelkileri yaratan Rabbinize ibadet ediniz ki, takvâ mertebesine vâsıl olasınız. Ve yine Rabbinize ibadet ediniz ki, arzı size döşek, semayı binanıza dam yapmış ve semâdan suları indirmiş ki, sizlere rızık olmak üzere yerden meyve ve sair gıdaları çıkartsın. Öyleyse, Allah’a misil ve şerik yapmayınız. Bilirsiniz ki, Allah’tan başka mâbud ve hâlîkınız yoktur.”

Mukaddeme

Akaidî ve imanî hükümleri kavî ve sabit kılmakla meleke haline getiren, ancak ibadettir. Evet, Allah’ın emirlerini yapmaktan ve nehiyelerinden sakınmaktan ibaret olan ibadette, vicdanî ve aklî olan imanî hükümler terbiye ve takviye edilmezse, eserleri ve tesirleri zayıf kalır. Bu hale, âlem-i İslâmın hâl-i hazırındaki vaziyeti şahittir.

Ve keza, ibadet, dünya ve âhîret saadetlerine vesile olduğu gibi, maaş ve maâde, yani dünya ve âhîret işlerini tanzime sebeptir ve şahsî ve nev’î kemâlâta vasıta ve Hâlık ile abd arasında pek yüksek bir nisbet ve şerefli bir rabitadır.

İbadetin dünya saadetine vesile olduğunu izah eden cihetler:

Birisi: İnsan, bütün hayvanlardan mümtaz ve müstesna olarak, acip ve lâtif bir mizaç ile yaratılmıştır. O mizaç yüzünden, insanda çeşit çeşit meyiller, arzular meydana gelmiştir. Meselâ, insan, en müntehap şeyleri ister, en güzel şeylere meyler, ziyetli şeyleri arzu eder, insaniyete lâıyk bir maişet ve bir şerefle yaşamak ister.

Şu meyillerin iktizasını üzerine, yiyecek, giyecek ve sair hacetlerini istediği gibi, güzel bir şekilde tedarikinde çok san’atlara ihtiyacı vardır. O san’atlara vukufu olmadığından, ebnâ-yı cinsiyle teşrik-i mesai etmeye mecbur olur ki, herbirisi, semere-i sa’iyle arkadaşına mübadele suretiyle yardımda bulunsun ve bu sayede ihtiyaçlarını tesviye edebilsinler.

Fakat insandaki kuvve-i şehevîye, kuvve-i gadabiye, kuvve-i akliye Sâni tarafından tahdit edilmediğinden ve insanın cüz-ü ihtiyârîsiyle terakkîsini temin etmek için bu kuvvetler başıboş bırakıldığından, muamelâtta zulüm ve tecavüzler vukua gelir. Bu tecavüzleri önlemek için, cemaat-i insaniye, çalışmalarının semerelerini mübadele etmekte adalete muhtaçtır.

Lâkin her ferдин akılı, adaleti idrakten âciz olduğundan, küllî bir akla ihtiyaç vardır ki, fertler, o küllî akıldan istifade etsinler. Öyle küllî bir akıl da ancak kanun şeklinde olur. Öyle bir kanun, ancak şeriatdır.

Sonra, o şeriatın tesirini, icrasını, tatbikini temin edecek bir merci, bir sahip lâzımdır. O merci ve o sahip de ancak peygamberdir. Peygamber olan zâtın da, zahiren ve bâttinen halka olan hâkimiyetini devam ettirmek için, maddî ve manevî bir ulviyete ve bir imtiyaza ihtiyacı olduğu gibi, Hâlîk ile olan derece-i münasebet ve alâkasını göstermek için de bir delile ihtiyacı vardır. Böyle bir delil de ancak mu'cizelerdir.

Sonra, Cenâb-ı Hakkın emirlerine ve nehiyelerine itaat ve inkıyadı tesis ve temin etmek için, Sâniin azametini zihinlerde tesbit etmeye ihtiyaç vardır. Bu tesbit de, ancak akaid ile, yani ahkâm-ı imaniyenin tecellîsiyle olur. İmanî hükümlerin takviye ve inkişaf ettirilmesi, ancak tekrar ile teceddüd eden ibadetle olur.

İkincisi: İbadet, fikirleri Sâni-i Hakîme çevirttirmek içindir. Abdin Sâni-i Hakîme olan teveccühü, itaat ve inkıyadını intaç eder. İtaat ve inkıyad ise, abdi intizam-ı ekmel altına idhal eder. Abdin intizam altına girmesiyle ve nizama ittibâ etmesiyle, hikmetin sırrı tahakkuk eder. Hikmet ise, kâinat sahifelerinde parlayan san'at nakışlarıyla tebarüz eder.

Üçüncüsü: İnsan, santral gibi, bütün hilkatın nizamlarına ve fitratın kanunlarına ve kâinatındaki nevâmis-i İlâhiyenin şualarına bir merkezdir. Binaenaleyh, insanın, o kanunlara intisap ve irtibat etmesi ve o namusların eteklerine yapışıp temessük etmesi lâzımdır ki, umumî cereyanı temin etsin. Ve tabakat-ı âlemde deveran eden dolapların hareketlerine muhalefetle o dolapların çarkları altında ezilmesin. Bu da, ancak o emir ve nevâhîden ibaret olan ibadetle olur.

Dördüncüsü: Emirleri imtisal, nehiyelerden içtinap etmek sayesinde, bir fert, heyet-i içtimaiyede çok mertebelerle nisbet peyda eder ve alâkadar olur. Bilhassa ahkâm-ı diniye ve mesalih-i umumiye hususunda, bir fert, bir nevi hükmüne geçer. Yani, pek çok hukuklar, haysiyetler, irşadlar, tâlimler, ıslahlar gibi vazifeler, bir şahsa yüklenir. Eğer o emri imtisal, nevâhîden içtinap eden o şahıs olmasa, o vazifeler tamamen pâyimâl olur.

Beşincisi: İnsan, İslâmiyet sayesinde, ibadet saikasıyla bütün Müslümanlara karşı sabit bir münasebet peyda eder ve kavî bir irtibat ve bağlılık elde eder. Bunlar ise, sarsılmaz bir uhuvvete, hakikî bir muhabbete sebep olur. Zaten heyet-i içtimaiyenin kemâlîne ve terakkisine ilk ve en birinci basamaklar, uhuvvet ile muhabbettir.

İbadetin şahsî kemâlâta sebep olduğunun izahı:

İnsan, cismen küçük, zayıf ve âciz olmakla beraber, hayvanattan addedildiği halde, pek yüksek bir ruhu taşıyor. Ve pek büyük bir istidada mâliktir. Ve hasredilmeyecek derecede meyilleri vardır. Ve gayr-ı mütenahi emeller sahibidir ve addedilemez fikirleri vardır. Ve gayr-ı mahdud şehevîye ve gadabiye gibi kuvveleri vardır. Ve öyle acaip bir yaratılışı vardır ki, sanki bütün envâ ve âlemlere fihriste olarak yaratılmıştır.

İşte, böyle bir insanın o yüksek ruhunu inbisat ettiren, ibadettir. İstidatlarını inkişaf ettiren, ibadettir. Meyillerini temyiz ve tenzih ettiren, ibadettir. Emellerini tahakkuk ettiren, ibadettir. Fikirlerini tevsî' ve intizam altına alan, ibadettir. Şehevîye ve gadabiye kuvvelerini had altına alan, ibadettir. Zahirî ve bâtinî uzuvlarını ve duygularını kirleten tabiat paslarını izale eden, ibadettir. İnsanı, mukadder olan kemâlâtına yetiştiren, ibadettir. Abd ile Mâbud arasında en yüksek ve en lâtif olan nisbet, ancak ibadettir. Evet kemâlât-ı beşeriyenin en yükseği, şu nisbet ve münasebettir.

İhtar: İbadetin ruhu, ihlâstır. İhlâs ise, yapılan ibadetin yalnız emredildiği için yapılmasıdır. Eğer başka bir hikmet ve bir faide ibadete illet gösterilse, o ibadet bâtıldır. Faideler, hikmetler yalnız müreccih olabilirler, illet olamazlar.

Kur'ân-ı Kerim vakta ki *يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا*... ilh. emriyle insanları ibadete dâvet etti; sanki lisan-ı hal ile "Niçin ibadet yapalım? İleti nedir?" diye sorulan suali, Kur'ân-ı Kerim *رَبِّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ* cümleleriyle cevaplandırmak üzere Sâniin vücud-u vahdetine dair burhanları zikretmeye başladı.

*İşârat-ül-İ'caz*³

Nev-i beşer âhir vakitte bütün kuvvetini ilimden alacaktır

Elhasıl: Sair enbiya aleyhimüsselâmın mu'cizatları, birer havârık-ı san'ata işaret ediyor. Ve Hazret-i Âdem aleyhisselâmın mu'cizesi ise, esâsât-ı san'at ile beraber, ulûm ve fûnunun havârık ve kemâlâtının fihristesini bir suret-i icmâlîde işaret ediyor ve teşvik ediyor.

Amma, mu'cize-i kübrâ-yı Ahmediye (asm) olan Kur'ân-ı Mu'cizül-Beyan ise, tâlim-i esmânın hakikatine mufassalan mazhariyetini, hak ve hakikat olan ulûm ve fûnunun doğru hedeflerini ve dünyevî, uhrevî kemâlâtı ve saâdâtı vâzihan gösteriyor. Hem pek çok azîm teşvikatla beşeri onlara sevk ediyor.

Hem öyle bir tarzda sevk eder, teşvik eder ki, o tarzla şöyle anlattırıyor: "Ey insan! Şu kâinattan maksad-ı âlâ, tezahür-ü Rububiyete karşı, ubûdiyet-i külliye-i insaniyedir. Ve insanın gaye-i aksâsı, o ubûdiyete ulûm ve kemâlâtle yetişmektir."

3 Bediüzzaman Said Nursi, *İşâratü'l-İ'caz*, trc., Abdülmecid Nursi (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 193-196.

Hem öyle bir surette ifade ediyor ki, o ifade ile şöyle işaret eder: “Elbette nev-i beşer âhir vakitte ulûm ve fûnuna dökülecektir, bütün kuvvetini ilimden alacaktır. Hüküm ve kuvvet ise ilmin eline geçecektir.”

Hem o Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, cezâlet ve belâğat-i Kur’âniyeyi mükerreren ileri sürdüğünden, remzen anlattırıyor ki: “Ulûm ve fûnunun en parlağı olan belâğat ve cezâlet, bütün envâıyla âhir zamanda en merğub bir suret alacaktır. Hattâ, insanlar kendi fikirlerini birbirlerine kabul ettirmek ve hükümlerini birbirine icra ettirmek için en keskin silâhını cezâlet-i beyandan ve en mukavemetsûz kuvvetini belâğat-i edâdan alacaktır.”

Sözler⁴

Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var?

Beşinci Nokta

İman, duayı bir vesile-i kat’iye olarak iktiza ettiği ve fitrat-ı insaniye onu şiddetle istediğı gibi, Cenâb-ı Hak dahi, “Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var?” meâlinde, **قُلْ مَا يُعْبَوْنَ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ** ferman ediyor. Hem **أُدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ** emrediyor.

Eğer desen: Birçok defa dua ediyoruz, kabul olmuyor. Halbuki âyet umumîdir; ‘Her duaya cevap var’ ifade ediyor.”

Elcevap: Cevap vermek ayrıdır, kabul etmek ayrıdır. Her dua için cevap vermek var. Fakat kabul etmek, hem ayn-ı matlubu vermek, Cenâb-ı Hakkın hikmetine tâbidir.

Meselâ, hasta bir çocuk çağırır: “Ya hekim, bana bak.”

Hekim “Lebbeyk,” der. “Ne istersin?” Cevap verir.

Çocuk “Şu ilâcı ver bana” der.

Hem dua bir ubûdiyettir. Ubûdiyet ise, semerâtı uhreviyedir. Dünyevî maksatlar ise, o nevi dua ve ibadetin vakitleridir. O maksatlar, gayeleri değil.

Meselâ, yağmur namazı ve duası bir ibadettir. Yağmursuzluk, o ibadetin vaktidir. Yoksa o ibadet ve o dua, yağmuru getirmek için değildir. Eğer sırf o niyetle olsa, o dua, o ibadet hâlis olmadığından kabule lâıyk olmaz.

Nasıl ki, güneşin gurubu, akşam namazının vaktidir. Hem güneşin ve ayın tutulmaları, “küsuf ve husuf namazları” denilen iki ibadet-i mahsusanın vakitleridir. Yani, gece ve gündüzün nuranî âyetlerinin nikaplanmasıyla bir azamet-i İlâhiyeyi ilâna medar olduğundan, Cenâb-ı Hak, ibâdını o vakitte bir nevi ibadete davet eder. Yoksa o namaz,

4 Nursi, *Sözler*, 357.

açılması ve ne kadar devam etmesi müneccim hesabıyla muayyen olan ay ve güneşin husuf ve küsuflarının inkişafı için değildir.

Aynı onun gibi, yağmursuzluk dahi, yağmur namazının vaktidir. Ve beliyelerin istilâsı ve muzır şeylerin tasallutu, bazı duaların evkat-ı mahsusalarıdır ki, insan o vakitlerde aczini anlar; dua ile, niyaz ile Kadîr-i Mutlakın dergâhına iltica eder. Eğer dua çok edildiği halde beliyeler def' olunmazsa, denilmeyecek ki, "Dua kabul olmadı." Belki denilecek ki, "Duanın vakti kaza olmadı." Eğer Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle belâyı ref etse, nurun alâ nur, o vakit dua vakti biter, kaza olur.

Demek, dua bir sırr-ı ubûdiyettir. Ubûdiyet ise, hâlisen livechillâh olmalı. Yalnız aczini izhar edip, dua ile Ona iltica etmeli, rububiyetine karışmamalı. Tedbiri Ona bırakmalı, hikmetine itimad etmeli, rahmetini itham etmemeli.

Evet, hakikat-i halde, âyât-ı beyyinâtın beyanıyla sabit olan: Bütün mevcudat, herbirisi birer mahsus tesbih ve birer hususî ibadet, birer has secde ettikleri gibi, bütün kâinattan dergâh-ı İlâhiyeye giden, bir duadır:

Ya istidat lisanıyladır—bütün nebâtat ve hayvanâtın duaları gibi ki, herbiri lisan-ı istidadıyla Feyyâz-ı Mutlaktan bir suret talep ediyorlar ve esmâsına bir mazhariyet-i münkeşife istiyorlar.

Veya ihtiyac-ı fitrî lisanıyladır—bütün zihayatların, iktidarlardı dahilinde olmayan hâcât-ı zaruriyeleri için dualarıdır ki, herbirisi o ihtiyac-ı fitrî lisanıyla Cevâd-ı Mutlaktan idame-i hayatları için bir nevi rızık hükmünde bazı metâlîbi istiyorlar.

Veya lisan-ı ıztırariyle bir duadır ki, muztar kalan herbir zîruh, kat'î bir iltica ile dua eder, bir hâmi-i meçhulüne iltica eder, belki Rabb-i Rahîmine teveccüh eder.

Bu üç nevi dua, bir mâni olmazsa, daima makbuldür.

Dördüncü nevi ki, en meşhurdur, bizim duamızdır. Bu da iki kısımdır: Biri fiilî ve hâlî, diğeri kalbî ve kâfîdir.

Meselâ, esbaba teşebbüs, bir dua-yı fiilîdir. Esbabın içtimaı, müsebbebi icad etmek için değil, belki lisan-ı hâl ile müsebbebi Cenâb-ı Haktan istemek için bir vaziyet-i marziye almaktır. Hattâ çift sürmek, hazine-i rahmet kapısını çalmaktır. Bu nevi dua-yı fiilî, Cevâd-ı Mutlakın isim ve ünvanına müteveccih olduğundan, kabule mazhariyeti ekseriyet-i mutlakadır.

İkinci kısım, lisanla, kalble dua etmektir. Eli yetişmediği bir kısım metâlîbi istemektir. Bunun en mühim ciheti, en güzel gayesi, en tatlı meyvesi şudur ki: Dua eden adam anlar ki, Birisi var, onun hâtîrât-ı kalbini işitir, her şeye eli yetişir, herbir arzusu- nu yerine getirebilir, aczine merhamet eder, fakrına medet eder.

İşte, ey âciz insan ve ey fakir beşer! Dua gibi hazine-i rahmetin anahtarı ve tükenmez bir kuvvetin medârı olan bir vesileyi elden bırakma. Ona yapış, âlâ-yı illiyyîn-i insaniyete çık, bir sultan gibi bütün kâinatın dualarını kendi duan içine al, bir abd-i küllî ve bir vekil-i umumî gibi اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ de, kâinatın güzel bir takvimi ol.

Sözler⁵

Kur'ân şakirtlerinin akıbetleri

Sonra, o Rabbü'l-Âlemînin ulûhiyetinin izharına karşı, zaaf içinde aczlerini, ihtiyaç içinde fakrlarını ilândan ibaret olan ubûdiyet ile ve ubûdiyetin hülâsası olan namaz ile mukabele ettiler.

Daha bunlar gibi gûnâgûn ubûdiyet vazifeleriyle şu dar-ı dünya denilen mescid-i kebîrinde farîze-i ömürlerini ve vazife-i hayatlarını eda edip ahsen-i takvim suretini aldılar. Bütün mahlûkat üstünde bir mertebeye çıktılar ki, yümn-ü iman ile emn ü emanet ile mücehhez, emin bir halife-i arz oldular. Ve şu meydan-ı tecrübe ve şu dest-gâh-ı imtihandan sonra, onların Rabb-i Kerîmi, onları, imanlarına mükâfat olarak saadet-i ebediyeye ve İslâmiyetlerine ücret olarak dârüsselâma davet ederek öyle bir ikram etti ve eder ki, hiç göz görmemiş ve kulak işitmemiş ve kalb-i beşere hutur etmemiş derecede parlak bir tarzda rahmetine mazhar etti ve onlara ebediyet ve bekâ verdi.

Çünkü ebedî ve sermedî olan bir cemâlin seyirci müştâkı ve âyinedar âşığı, elbette bâki kalıp ebede gidecektir. İşte Kur'ân şakirtlerinin akıbetleri böyledir. Cenâb-ı Hak bizleri onlardan eylesin. Âmin!

Sözler⁶

Ubûdiyet, mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika değil, netice-i nimet-i sabıkadır

İkinci Meyve: Ey nefis! Ubûdiyet, mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika değil, belki netice-i nimet-i sabıkadır. Evet, biz ücretimizi almışız; ona göre hizmetle ve ubûdiyetle muvazzafız.

Çünkü, ey nefis, hayr-ı mahz olan vücudu sana giydiren Hâlık-ı Zülcelâl, sana işti-halî bir mide verdiğinden, Rezzâk ismiyle, bütün mat'umâtı bir sofraya-i nimet içinde senin önüne koymuştur.

5 Nursi, *Sözler*, 424-427.

6 Nursi, *Sözler*, 184-185.

Sonra sana hassasiyetli bir hayat verdiğinden, o hayat dahi bir mide gibi rızık ister. Göz, kulak gibi bütün duyguların, eller gibidir ki, rû-yi zemin kadar geniş bir sofraya nimeti, o ellerin önüne koymuştur.

Sonra, mânevî çok rızık ve nimetler isteyen insanıyeti sana verdiğinden, âlem-i mülk ve melekût gibi geniş bir sofraya nimet, o mide-i insanıyetin önüne ve aklın eli yetiyecek nisbette sana açmıştır.

Sonra, nihayetsiz nimetleri isteyen ve hadsiz rahmetin meyveleriyle tagaddî eden ve insanıyet-i kübrâ olan İslâmiyeti ve imanını sana verdiğinden, daire-i mümkinat ile beraber Esmâ-i Hüsnâ ve sıfât-ı mukaddesenin dairesine şamil bir sofraya nimet ve saadet ve lezzet sana fethetmiştir.

Sonra, imanın bir nuru olan muhabbeti sana vermekle, gayr-ı mütenâhi bir sofraya nimet ve saadet ve lezzet sana ihsan etmiştir.

Yani, cismâniyetin itibarıyla küçük, zayıf, âciz, zelif, mukayyet, mahdud bir cüzsün. Onun ihsanıyla, cüz'î bir cüzden, küllî bir küll-ü nuranî hükmüne geçtin. Zira, hayatını sana vermekle, cüz'iyetten bir nevi külliyete; ve insanıyeti vermekle hakikî külliyete; ve İslâmiyeti vermekle ulvî ve nuranî bir külliyete; ve marifet ve muhabbeti vermekle muhit bir nura seni çıkarmış.

İşte, ey nefis, sen bu ücreti almışsın. Ubûdiyet gibi lezzetli, nimetli, rahatlı, hafif bir hizmetle mükellefsin. Halbuki buna da tembellik ediyorsun. Eğer yarım yamalak yaparsan da, güya eski ücretleri kâfi gelmiyormuş gibi, çok büyük şeyleri mütehakkimâne istiyorsun. Ve hem "Niçin duam kabul olmadı?" diye nazlanıyorsun.

Evet, senin hakkın naz değil, niyazdır. Cenâb-ı Hak, Cenneti ve saadet-i ebediyeyi, mahz-ı fazl ve keremiyle ihsan eder. Sen daima rahmet ve keremine iltica et, Ona güven ve şu fermanı dinle:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

"Onlara söyle ki: Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle—ancak bununla ferahlanırlar. Bu, onların dünyada toplayıp durduklarından daha hayırlıdır."
Yûnus 10/58.

Eğer desen: "Şu küllî, hadsiz nimetlere karşı nasıl şu mahdud ve cüz'î şükürle mukabele edebilirim?"

Elcevap: Küllî bir niyetle, hadsiz bir itikadla. Meselâ, nasıl ki bir adam, beş kuruş kıymetinde bir hediye ile bir padişahın huzuruna girer. Ve görür ki, herbiri milyonlara değer hediyeler, makbul adamlardan gelmiş, orada dizilmiş. Onun kalbine gelir: "Benim hediyem hiçtir, ne yapayım?" Birden der: "Ey seyyidim! Bütün şu kıymettar

hediyeleri kendi namıma sana takdim ediyorum. Çünkü sen onlara lâıyıkısın. Eğer benim iktidarım olsaydı, bunların bir mislini sana hediye ederdim.”

İşte, hiç ihtiyacı olmayan ve raiyetinin derece-i sadakat ve hürmetlerine alâmet olarak hediyelerini kabul eden o padişah, o biçarenin o büyük ve küllî niyetini ve arzusunu ve o güzel ve yüksek itikad liyakatini, en büyük bir hediye gibi kabul eder.

Aynen öyle de, âciz bir abd, namazında “Ettahiyâtü lillâh” der. Yani, “Bütün mah-lûkatın hayatlarıyla Sana takdim ettikleri hediye-i ubûdiyetlerini, ben kendi hesabıma, umumunu Sana takdim ediyorum. Eğer elimden gelseydi, onlar kadar tahiyeler Sana takdim edecektim. Hem Sen onlara, hem daha fazlasına lâıyıkısın.” İşte şu niyet ve itikad, pek geniş bir şükr-ü küllîdir.

Nebâtâtın tohumları ve çekirdekleri, onların niyetleridir. Meselâ, kavun, kalbinde, nüveler suretinde bin niyet eder ki, “Yâ Hâlıkım! Senin Esmâ-i Hüsnânın nakışlarını yerin birçok yerlerinde ilân etmek isterim.” Cenâb-ı Hak, gelecek şeylerin nasıl geleceklerini bildiği için, onların niyetlerini bilfiil ibadet gibi kabul eder. “Mü’minin niyeti amelinden hayırlıdır”¹ şu sırta işaret eder.

Hem *سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ عَدَدَ خَلْقِكَ وَرِضَاءِ نَفْسِكَ وَزِنَةَ عَرْشِكَ وَمِدَادَ كَلِمَاتِكَ* gibi hadsiz adetle tesbih etmenin hikmeti şu sırdan anlaşılır:

Hem nasıl bir zabıt bütün neferâtının yekûn hizmetlerini kendi namına padişaha takdim eder. Öyle de, mahlûkata zabıtlık eden ve hayvânât ve nebâtâta kumandanlık yapan ve mevcudat-ı arziyeye halifelik etmeye kabil olan ve kendi hususî âleminde kendini herkese vekil telâkki eden insan, *إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ* der, bütün halkın ibadetlerini ve istîânelerini kendi namına Mâbûd-u Zülcelâle takdim eder.

Hem *سُبْحَانَكَ بِجَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ وَبِأَلْسِنَةِ جَمِيعِ مَصْنُوعَاتِكَ* der, bütün mevcudatı kendi hesabına söylettirir.

Hem *اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ بَعْدَ ذَرَاتِ الْكَائِنَاتِ وَمُرَكَّبَاتِهَا* der, her şey namına bir salâvat getirir. Çünkü her şey nur-u Ahmedî (asm) ile alâkadardır. İşte, tesbihatta, salâvatlarda hadsiz adetlerin hikmetini anla.

Üçüncü Meyve: Ey nefis! Az bir ömürde hadsiz bir amel-i uhrevî istersen; ve herbir dakika-i ömrünü bir ömür kadar faydeli görmek istersen; ve âdetini ibadete ve gafletini huzura kalb etmeyi seversen, Sünnet-i Seniyyeye ittibâ et. Çünkü, bir muamele-i şer’iyyeye tatbik-i amel ettiğin vakit, bir nevi huzur veriyor, bir nevi ibadet oluyor, uhrevî çok meyveler veriyor.

Meselâ birşeyi satın aldın. İcab ve kabul-ü şer'îyi tatbik ettiğin dakikada, o âdi alış-verişin bir ibadet hükmünü alır. O tahattur-u hükm-ü şer'î, bir tasavvur-u vahiy verir. O dahi, Şârii düşünmekle, bir teveccüh-ü İlâhî verir. O dahi bir huzur verir. Demek, Sünnet-i Seniyyeye tatbik-i amel etmekle, bu fâni ömür, bâki meyveler verecek bir hayat-ı ebediyeye medar olacak olan faydeler elde edilir. **فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ** fermanını dinle. Şeriat ve Sünnet-i Seniyyenin ahkâmı içinde cilveleri intişar eden Esmâ-i Hüsnânın herbir isminin feyz-i tecellîsine bir mazhar-ı câmi' olmaya çalış.

(...)

Beşinci Meyve: Ey nefis! Mükerreren söylediğimiz gibi, insan, şecere-i hilkatın meyvesi olduğundan, meyve gibi en uzak ve en câmi' ve umuma bakar ve umumun cihetü'l-vahtetini içinde saklar bir kalb çekirdeğini taşıyan ve yüzü kesrete, fenâyâ, dünyaya bakan bir mahlûktur. Ubûdiyet ise, onun yüzünü fenâdan bekâyâ, halktan Hakka, kesretten vahdete, müntehâdan mebdee çeviren bir hayt-ı vuslat, yahut mebede' ve müntehâ ortasında bir nokta-i ittisaldır.

Nasıl ki, tohum olacak kıymettar bir meyve-i zîşuur, ağacın altındaki zîruhlara baksa, güzelliğine güvense, kendini onların ellerine atsa veya gaflet edip düşse, onların ellerine düşecek, parçalanacak, âdi bir tek meyve gibi zayi olacak. Eğer o meyve, nokta-i istinadını bulsa, içindeki çekirdek bütün ağacın cihetü'l-vahtetini tutmakla beraber, ağacın bekâsına ve hakikatının devamına vasıta olacağını düşünebilse, o vakit o tek meyve içinde bir tek çekirdek, bir hakikat-i külliye-i daimeye, bir ömr-ü bâki içinde mazhar oluyor.

Öyle de, insan, eğer kesrete dalıp, kâinat içinde boğulup, dünyanın muhabbetiyle sersem olarak fânilerin tebessümlerine aldansa, onların kucaklarına atılsa, elbette nihayetsiz bir hasârete düşer. Hem fenâ, hem fâni, hem ademe düşer. Hem mânen kendini idam eder. Eğer lisan-ı Kur'ân'dan kalb kulağıyla iman derslerini işitip başını kaldırırsa, vahdete müteveccih olsa, ubûdiyetin miracıyla arş-ı kemâlâta çıkabilir, bâki bir insan olur.

Ey nefsim! Madem hakikat böyledir. Ve madem millet-i İbrahimiyesensin (as). İbrahimvâri **لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ** de. Ve Mahbûb-u Bâkîye yüzünü çevir.

Sözler⁷

Dua ubûdiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir

Beşinci Nükte

Dua ubûdiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir. Çünkü dua eden adam duasıyla gösteriyor ki:

“Bütün kâinata hükmeden birisi var ki, en küçük işlerime ittiları var ve bilir. En uzak maksatlarımı yapabilir. Benim her halimi görür, sesimi işitir. Öyle ise, bütün mevcudatın bütün seslerini işitiyor ki, benim sesimi de işitiyor. Bütün o şeyleri O yapıyor ki, en küçük işlerimi de Ondan bekliyorum, Ondan istiyorum.”

İşte, duanın verdiği hâlis tevhidin genişliğine ve gösterdiği nur-u imanın halâvet ve sâfiliğine bak, **وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ** fermanını dinle. **دَادَ نَهَ دَادِي خَوَاهِ** denildiği gibi, eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.

*Mektubat*⁸

Rububiyet ve uluhiyet daireleri

Ey gözleri sağlam ve kalpleri kör olmayan insanlar! Bakınız, insan âleminde iki daire ve iki levha vardır:

Birinci daire: Rububiyet dairesidir.

İkinci daire: Ubudiyet dairesidir.

Birinci levha: Hüsn-ü san’attır

İkinci levha ise: Tefekkür ve istihsandır.

Bu iki daire ile iki levha arasındaki münasebete bakınız ki, ubudiyet dairesi bütün kuvvetiyle rububiyet dairesi hesabına çalışıyor. Tefekkür, teşekkür, istihsan levhası da bütün işaretleriyle hüsn-ü san’at ve nimet levhasına bakıyor.

Bu hakikati gözünle gördükten sonra, rububiyet ve ubudiyet dairelerinin reisleri arasında en büyük bir münasebetin bulunmamasına aklınca imkân var mıdır? Ve Sâniin makasudına kemâl-i ihlâsla hizmet eden ubudiyet reisinin Sâni ile azîm bir münasebeti ve kavî bir intisabı ve o intisapla her iki daire reisleri arasında bir muârefe ve mükâleme ve alışverişin olmamasına ihtimal var mıdır? Öyleyse, bilbedâhe tahakkuk etti ki, ubudiyet reisi, rububiyetin has mahbup ve makbulüdür.

8 Bediüzzaman Said Nursi, *Mektubat* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 426.

Ey insan! Bu süslü masnuatı envâ-ı mehasinle tezyin eden ve bütün zîhayat olanların zevklerine, iştahlarına göre bu kadar nimetleri in'âm eden Sâni'in en kâmil, en cemîl ve ibadetine kemâl-i iştihakla teveccüh eden ve Sâni'in mehasin-i san'atına takdir ve istihsanatıyla arş ve ferşi taraba, sevinmeye getiren ve Sâniin ihsanatına yaptığı teşekkürat ve tekbirat ile berr ve bahri cezbeye getiren şu güzel mahlûk ve masnuuna iltifat edip sözünü nazar-ı itibara almaması ve teşekküratına mukabele etmemesi ve teveccüh edip, kendisiyle konuşmaması ve iktidarına göre bütün mahlûkata bir imam ve mürşid yapmaması imkânı var mıdır?

Mesnevî-i Nuriye⁹

Zayıf insanlar bir müşevvik ve müreccihe muhtaçtır

İkinci Mesele: Ubudiyet, emr-i İlahîye ve rıza-yı İlahîye bakar. Ubudiyetin dâîsi emr-i İlahî ve neticesi rıza-yı Haktır. Semerâtı ve fevâidi uhreviyedir. Fakat ille-i gaiye olmamak, hem kasten istenilmemek şartıyla, dünyaya ait faydalar ve kendi kendine terettüp eden ve istenilmeyerek verilen semereleler, ubudiyete münâfi olmaz. Belki zayıflar için müşevvik ve müreccih hükmüne geçerler. Eğer o dünyaya ait faydalar ve menfaatler o ubudiyete, o virde veya o zikre illet veya illetin bir cüz'ü olsa, o ubudiyeti kısmen iptal eder. Belki o hâsiyetli virdi akîm bırakır, netice vermez.

İşte bu sırrı anlamayanlar, meselâ yüz hâsiyeti ve faydası bulunan Evrâd-ı Kudsiye-i Şâh-ı Nakşibendîyi veya bin hâsiyeti bulunan Cevşenü'l-Kebîr'i, faydaların bazılarını maksud-u bizzat niyet ederek okuyorlar. O faydaları göremiyorlar ve göremeyecekler ve görmeye de hakları yoktur. Çünkü o faydalar, o evradların illeti olamaz ve ondan, onlar kasten ve bizzat istenilmeyecek. Çünkü onlar fazlî bir surette, o hâlis virde talepsiz terettüp eder. Onları niyet etse, ihlâsı bir derece bozulur. Belki ubudiyetten çıkar ve kıymetten düşer.

Yalnız bu kadar var ki, böyle hâsiyetli evrâdı okumak için, zayıf insanlar bir müşevvik ve müreccihe muhtaçtırlar. O faydaları düşünüp, şevke gelip, o evrâdı sırf rıza-yı İlahî için, âhiret için okusa zarar vermez. Hem de makbuldür. Bu hikmet anlaşılmadığından, çoklar, aktabdan ve Selef-i Salihînden mervî olan faydaları görmediklerinden şüpheye düşer, hattâ inkâr da eder.

Lem'a'lar¹⁰

9 Bediüzzaman Said Nursi, *Mesnevî-i Nuriye*, trc., Abdülmecid Nursi (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 46-47.

10 Nursi, *Lem'alar*, 228-229.

Ubudiyetin mehasinlerinden biri

Mehâsin-i ubudiyetin binlerinden yalnız buna bak ki, Nebî aleyhisselâm, ubudiyet cihetiyle muvahhidînin kalblerini iyid ve Cuma ve cemaat namazlarında ittihad ettiriyor ve dillerini bir kelimedede cem ediyor. Öyle bir surette ki, şu insan, Mâbûd-u Ezelînin azamet-i hitabına, hadsiz kalblerden ve dillerden çıkan sesler, dualar, zikirlerle mukabele ediyor. O sesler, dualar, zikirler birbirine tesanüd ederek ve birbirine yardım edip ittifak ederek öyle geniş bir surette Mâbûd-u Ezelînin ulûhiyetine karşı bir ubudiyet gösteriyor ki, güya küre-i arz kendisi o zikri söylüyor, o duayı ediyor ve aktârıyla namaz kılıyor ve etrafıyla, semâvâtın fevkinde izzet ve azametle nâzil olan **وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ** emrini, küre-i arz imtisal ediyor. Bu sırr-ı ittihad ile, kâinat içinde bir zerre gibi zayıf, küçük bir mahlûk olan şu insan, ubudiyetin azameti cihetiyle Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın mahub bir abdi ve arzın halifesi, sultanı ve hayvânâtın reisi ve hilkat-i kâinatın neticesi ve gayesi oluyor.

*Lem'a'lar*¹¹

Âhret gibi dünya saadeti dahi ibadette ve Allah'a asker olmaktadır

Üçüncü Söz

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا

İbadet ne büyük bir ticaret ve saadet, fisk ve sefahet ne büyük bir hasâret ve helâket olduğunu anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle:

Bir vakit iki asker uzak bir şehre gitmek için emir alıyorlar. Beraber giderler. Ta yol kileşir. Bir adam orada bulunur, onlara der:

“Şu sağdaki yol, hiç zararı olmamakla beraber, onda giden yolculardan ondan dokuz büyük kâr ve rahat görür. Soldaki yol ise, menfaati olmamakla beraber, on yolcundan dokuz zarar görür. Hem ikisi kısa ve uzunlukta birdirler. Yalnız bir fark var ki, intizamsız, hükûmetsiz olan sol yolun yolcusu çantasız, silâhsız gider. Zahirî bir hiffet, yalancı bir rahatlık görür. İntizam-ı askerî altındaki sağ yolun yolcusu ise, mugaddî hülâsalardan dolu dört okkalık bir çanta ve her adüvvü alt ve mağlûp edecek iki kıyiyelik bir mükemmel mîrî silâhı taşımaya mecburdur.”

O iki asker, o muarriif adamın sözünü dinledikten sonra, şu bahtiyar nefer sağa gider. Bir batman ağırlığı omuzuna ve beline yükler. Fakat kalbi ve ruhu, binler batman minnetlerden ve korkulardan kurtulur. Öteki bedbaht nefer ise askerliği bırakır, niza-ma tâbi olmak istemez, sola gider. Cismi bir batman ağırlıktan kurtulur; fakat kalbi

11 Nursi, *Lem'alar*, 217.

binler batman minnetler altında ve ruhu hadsiz korkular altında ezilir. Hem herkese dilenci, hem her şeyden, her hadiseden titrer bir surette gider. Ta mahall-i maksuda yetişir; orada âsi ve kaçak cezasını görür.

Askerlik nizamını seven, çanta ve silâhını muhafaza eden ve sağa giden nefer ise, kimseden minnet almayarak, kimseden havf etmeyerek, rahat-ı kalb ve vicdan ile gider. Ta o matlup şehre yetişir; orada, vazifesini güzelce yapan bir namuslu askere münasip bir mükâfat görür.

İşte ey nefis-i serkeş! Bil ki, o iki yolcu, biri mutî-i kanun-u İlâhî, birisi de âsi ve hevâya tabi insanlardır. O yol ise hayat yoludur ki, âlem-i ervahtan gelip kabirden geçer, âhirete gider. O çanta ve silâh ise, ibadet ve takvâdır. İbadetin çendan zahirî bir ağırlığı var. Fakat mânâsında öyle bir rahatlık ve hafiflik var ki, tarif edilmez. Çünkü âbid namazında der: “Eşhedü en lâ ilâhe illâllah.” Yani, “Hâlık ve Rezzak Ondan başka yoktur. Zarar ve menfaat Onun elindedir. O hem Hakîmdir, abes iş yapmaz; hem Rahîmdir, ihsanı, merhameti çoktur” diye itikad ettiğinden, her şeyde bir hazine-i rahmet kapısını bulur, dua ile çalar. Hem her şeyi kendi Rabbisinin emrine musahhar görür. Rabbisine iltica eder, tevekkül ile istinad edip her musibete karşı tahassun eder. İmânı ona bir emniyet-i tâmmeye verir.

Evet, her hakikî hasenât gibi, cesaretin dahi menbaı imandır, ubüdiyettir. Her sey-yiât gibi cebânetin dahi menbaı dalâlettir. Evet, tam münevverü'l-kalb bir âbidi, küre-i arz bomba olup patlasa, ihtimaldir ki, onu korkutmaz. Belki, harika bir kudret-i Same-dâniyeyi lezzetli bir hayretle seyredecek. Fakat, meşhur bir münevverü'l-akıl denilen kalbsiz bir fâsık feylesof ise, gökte bir kuyruklu yıldız görse, yerde titrer, “Acaba bu serseri yıldız arzımıza çarpmasın mı?” der, evhâma düşer. (Bir vakit böyle bir yıldızdan koca Amerika titredi. Çocukları gece vakti hanelerini terk ettiler.)

Evet, insan nihayetsiz şeylere muhtaç olduğu halde, sermayesi hiç hükmünde bir şey... hem nihayetsiz musibetlere maruz olduğu halde, iktidarı hiç hükmünde bir şey... Adeta sermaye ve iktidar dairesi, eli nereye yetişirse o kadardır. Fakat emelleri, arzularını ve elemeleri ve belâları ise, dairesi, gözü, hayali nereye yetişirse ve gidinceye kadar geniştir. İşte bu derece âciz ve zayıf, fakir ve muhtaç olan ruh-u beşere ibadet, tevekkül, tevhid, teslim, ne kadar azîm bir kâr, bir saadet, bir nimet olduğunu, bütün bütün kör olmayan görür, derk eder.

Malûmdur ki, zararsız yol, zararlı yola—velev on ihtimalden bir ihtimal ile olsa—tercih edilir. Halbuki, meselemiz olan ubüdiyet yolu, zararsız olmakla beraber, ondan dokuz ihtimalle bir saadet-i ebediye hazinesi vardır. Fısk ve sefahet yolu ise—hattâ fâsıkın itirafıyla dahi—menfaatsiz olduğu halde, ondan dokuz ihtimalle şekavet-i

ebediye helâketi bulunduğu, icmâ ve tevatür derecesinde hadsiz ehl-i ihtisasın ve müşahedenin şehadetiyle sabittir ve ehl-i zevkin ve keşfin ihbaratıyla muhakkaktır.

Elhasıl, âhiret gibi dünya saadeti dahi ibadette ve Allah’a asker olmaktadır. Öyle ise biz daima “Elhamdü lillâhi ale’t-tâati ve’t-tevfik” demeliyiz ve Müslüman olduğumuza şükretmeliyiz.

*Sözler*¹²

Bu dünyada en sâfi bir ubudiyet, ihlâstır

Bu dünyada, hususan uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaatchi, en metin bir nokta-i istinad, en kısa bir tarîk-i hakikat, en makbul bir dua-yı mânevî, en kerametli bir vesile-i makasid, en yüksek bir haslet, en sâfi bir ubudiyet, ihlâstır.

*Lem’a’lar*¹³

Ubûdiyet tarikının dört esası

Elhasıl, en âlâ ve en yüksek tarik olan tarik-i ubûdiyet ve mahubiyetin dört esısından en büyük esası şükürdür ki, o dört esas şöyle tabir edilmiş:

Der tarik-i acz-mendî lâzım âmed çâr-çiz: Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükr-ü mutlak, ey aziz.

*Mektubat*¹⁴

12 Nursi, *Sözler*, 44-46.

13 Nursi, *Lem’alar*, 267.

14 Nursi, *Mektubat*, 510.